

23. Desmit īsi likumi

Dievs, šķiet, ka tavi likumi ir vienkārši un vērtīgi. Palīdzi man izprast to mācību dziļumus un izmantot tos savā ikdienas dzīvē!

stāsts

Gudrs kontrabandists ar ēzelīti nonāca pie robežas. Dzīvnieka mugura bija apkrauta ar salmiem. Valsts ierēdnis juta zināmas aizdomas un rūpīgi pārbaudīja ceļotāja saiņu saturu, bet spēja saskatīt tikai salmus – nebija atrodama neviena vērtīga lieta.

Kad vīrietis šķērsoja robežu, muitas pārstāvis noteica: „Es tomēr esmu pārliecināts, ka tu nodarbojies ar kontrabandu.”

Desmit gadus katru dienu ceļotājs ar ēzeli ieradās pie robežas. Kaut arī ierēdnis rūpīgi pārmeklēja salmu saiņus, kas bija novietoti uz dzīvnieka muguras, viņš nekad nespēja atrast kādu vērtīgu lietu, kas būtu paslēpta šajos saiņos.

Pēc vairākiem gadiem, kad muitas ierēdnis jau bija devies pensijā, viņš tirgū nejauši satika šo kontrabandistu un teica: „Vai tu, lūdzu, varētu man pastāstīt, kas bija tava kontrabandas prece?”

„Ēzeļi,” vīrietis atbildēja.¹

pārdomas

Daudziem cilvēkiem nepatīk, ja kāds norāda, kas viņiem darāms. Ļoti pateicos, es labāk pats sev izdošu likumus un izdomāšu, ko man darīt. Mēs pretojamies pat diezgan nelielos jautājumos: „Dodies laikus gulēt!”, „Izmazgā ausis!”, „Raksti tikai uz vienas papīra loksnes puses!”

Regulāri braucu pa ceļu, kura malā ir zīme, kas brīdina, ka šajā posmā nedrīkst braukt ātrāk par 50 kilometriem stundā. Gluži nesen vietējās varasiestādes papildus bija pielikušas dzeltenu plāksni ar uzrakstu: „Ievērojiet ātruma ierobežojumu!” Bet tik un tā daudzi autobraucēji šo norādi neņem vērā. Likumi ir labi, bet, ja var iztikt bez to ievērošanas, kurš gan par to uztrauksies?

Kad par likumu runā Bībele, mēs jau sākam aizsargāties. Taču pat īsa iepazīšanās atklāj daudz pārsteidzošu lietu. Bībele vēstī, ka Dieva likums ir *patīkams* un *labs*.

„Ja tava bauslība nebūtu mana līksme, tad pagalam es būtu savās ciešanās!” (Psalmi 119:92)

„Pēc sava iekšējā cilvēka es ar prieku piekritu Dieva bauslībai.” (Romiešiem 7:22)

Vai šos vienkāršos vārdus ir teikuši apsēsti burta kalpi, kuri ir pārņemti ar savu nevainojamību? Šaubos. Drīzāk šeit rādīts, kā Dieva likums atšķiras no mūsu priekšstatiem par to.

Desmit baušļi tika doti svarīgā vēstures mirklī. 400 gadu israēlieši bija vergojuši Ēģiptē: izmantoti un piedzīvojuši vardarbību, bez brīvības vai cerības. Tad Dievs viņus izglāba. Viņš atbrīvoja tautu no netaisnības un verdzības, piedāvānot jaunu cerību un jaunu sākumu Kānaānas

¹ www.storyarts.org/library/nutshell/stories/smuggler.html

zemē.

Dievs bija izvēlējis Israēlu, lai šī tauta būtu svētību nesēja visai pasaulei.² Dieva vēlēšanos dot šīs svētības apstiprināja mīlestība un uzticība, kuru viņš ļaudīm parādīja. Dievs tik ļoti mīlēja Israēlu, ka pēc atbrīvošanas deva tautai desmit baušļus.

Desmit baušļi sākas ar atgādinājumu, ka Dievs ir atbrīvojis savus ļaudis no verdzības³, kad viņi bija bezspēcīgi kaut ko savā labā darīt. Tātad tie nebija norādījumi, kas jāievēro, *pirms* Dievs viņus bija atbrīvojis. Tie drīzāk rāda, kādu dzīves kvalitāti viņi varēs baudīt savas jaunās brīvības *dēļ*. Desmit baušļi rāda virzienu, nodrošina piederības sajūtu un izpratni par to, ko nozīmē būt pilnvērtīgam cilvēkam.

„Lai tev nav citu dievu bez manis!

Netaisi sev tēlus un atveidus ne no tā, kas debesīs augšā, ne no tā, kas uz zemes apakšā un ūdenī apakš zemes. Nezemojies tiem un nekalpo tiem, jo es, Kungs, esmu dedzīgs Dievs, kas piemeklē tēvu vainas pie bērniem līdz trešajam un līdz ceturtajam augumam – tiem, kas mani nīst, bet es daru žēlastību tūkstošiem – tiem, kas mīl mani, un tiem, kas tur manus baušļus.

Nelieto Kunga, sava Dieva, vārdu velti, jo Kungs neatstās nesodītu to, kurš velti lieto viņa vārdu!

Atceries svētīt sabata dienu! Sešas dienas strādā un dari visus savus darbus, bet septītā diena ir sabats Kungam, tavam Dievam, – tad nedari nekādu darbu ne tu, ne tavs dēls, ne tava meita, ne tavs vergs, ne tava verdzene, ne tavi lopī, ne svešinieks, kas tavos vārtos. Jo sešās dienās Kungs radīja debesis un zemi, jūru un visu, kas tajā, bet septītajā dienā atpūtās. Tādēļ Kungs svētīja sabata dienu un darīja to svētu!

Godā savu tēvu un māti, lai tavas dienas būtu ilgas tajā zemē, ko Kungs, tavs Dievs, tev dod.

Nenogalini!

Nepārkāp laulību!

Nezodz!

Nedod pret savu tuvāko melīgu liecību!

Neiekāro sava tuvākā namu, neiekāro sava tuvākā sievu, vergu, verdzeni, vērsi, ēzeli – neko, kas ir tavam tuvākajam!”⁴

„Ja tava bauslība nebūtu mana līksme, tad pagalam es būtu savās ciešanās!” (Psalmi 119:92)

Pirmajā bauslī, kurā teikts: „Lai tev nav citu dievu bez manis!” – nav apgalvots, ka citu dievu *nebūtu*, bet gan tikai tas, ka mums nav atļauts tos pielūgt. Mums ir konkurējošās attiecības, veiksmē, vara, nauda, izklaide, sekss un vēl daudz citu lietu, kas var novērst mūs no Dieva. Šis bauslis nozīmē, ka tie, kas ir piedzīvojuši Dieva absolūto mīlestību, dzīvos tādu dzīvi, kur visu noteiks viņu attiecības ar Kungu. Ja Dievs ir mūsu prioritāte, kā norādīts pirmajā bauslī, tad pārējos baušļos runāts par praktiskām lietām, par to, kā mēs dzīvojam šādu Dievam uzticētu dzīvi.

² 1. Mozus 12:3.

³ 2. Mozus 20:1-2.

⁴ 2. Mozus 20:3-17.

Otrajā bauslī izteikts aizliegums lietot attēlus vai elkus. Pirmajā mirklī varētu šķist, ka šādi tēli mūsdienās ir novecojusi lieta, bet tā gluži nav. Laikā, kad baušļi tika doti, elki bija ļoti izplatīti. Elku pielūdzēji nedomāja, ka šis tēls patiešām ir viņu dievs. Viņi domāja, ka šis tēls ir veids, kā viņu dievs sevi atklāj. Tas bija veids, kā piedzīvot dieva klātbūtni. Bet Israēla Dieva klātbūtne nav jāpiedzīvo ar koka vai metāla elku starpniecību. Mēs pazīstam Dievu pēc tā, ko viņš dara mūsu dzīvē.

Mūsu Dievam nav vajadzīgi attēli, jo viņam jau tādi ir: tie esam mēs. Dievs radīja cilvēkus „pēc sava tēla”⁵. Tāpēc var teikt, ka zināmā mērā šis bauslis aicina mūs dzīvot tā, lai ar mūsu starpniecību Dievu varētu iepazīt arī pārējā pasaule. Iespējams, ka jūs neizjūtat kārdinājumu noliekties īsta elka priekšā, tomēr mēs visi izjūtam kārdinājumu dzīvot tādu dzīvi, kas neatspoguļo Dieva mīlestību.

Starp citu, frāze par ciešanām „līdz trešajam un līdz ceturtajam augumam” attiecas uz mūsu ģimeni, ja vien mēs šo bausli neievērojam. Tas, ko daru, iespaido ne tikai mani, bet arī manus tuviniekus. Viņi cieš manas patmīlības dēļ. Citiem vārdiem sakot, Dievs vēlas, lai mēs pievērsām uzmanību arī citiem cilvēkiem, ne tikai sev.

Trešais bauslis ir pietiekami skaidrs pats par sevi: tas aizliedz zvērēt, lādēties un apgānīt Dieva vārdu, bet šim bauslim ir arī vēl cits mērķis. Israēlā Dieva vārds tika lietots, lai apstiprinātu oficiālus zvērestus. Tātad lietojot Dieva vārdu nepareizi vai stāstot melus, citi ļaudis tika maldināti. Bauslis aizsargā cilvēkus arī no tā, ka kāds varētu reliģiju izmantot ļaunprātīgi. Šādu piemēru mūsu pasaulē ir daudz: cilvēki apgalvo, ka pazīst taisnības Dievu un kalpo viņam, bet tajā pašā laikā ir vienaldzīgi pret netaisnību. Ja kļūstam par Dieva vārda nesējiem, tad arī uzņemamies atbildību pārstāvēt viņu ar savu dzīvesveidu.

Ceturtais bauslis aicina mūs „atcerēties”. Mums nav nepieciešams atgādinājums, lai atcerētos kādu sev svarīgu gadadienu vai tuva cilvēka dzimšanas dienu. (Izņemot dažus aizmāršīgus vīrus!) Bet šeit mēs esam mudināti atcerēties un ievērot sabatu kā miera („dusas”) dienu, jo mūs ir radījis Dievs. 5. Mozus grāmatas 5. nodaļā desmit baušļi ir atkārtoti vēlreiz, turklāt šajā gadījumā minēta vēl kāda sabata svētišanas motivācija – atbrīvošana no verdzības. Sabata miers ir atgādinājums par to, ka Dievs ne tikai *radīja* mūs, bet arī *rūpējas* par mums. Kad piedzīvojam prieku, ko dod šāda pieredze, mums nebūs vajadzīga cita motivācija, lai atcerētos iknedēļas sabatu. Sabata ievērošana ir pateicība Dievam un veids, kā uzturēt attiecības ar viņu.

Arī piektais bauslis ieņem nozīmīgu vietu. Tas ir kā tilts, kas savieno pirmos četrus baušļus, kuri runā par mūsu un Dieva savstarpējām attiecībām, ar pēdējiem pieciem, kuri runā par mūsu attiecībām ar pasauli kopumā. Starp šīm divām iedaļām ir norāde par vecākiem un ģimeni. Tātad mums uzticētās atbildības secība ir šāda: pirmajā vietā – Dievs (1.–4. bauslis), pēc tam – ģimene (5. bauslis) un visbeidzot – pārējie (6.–10. bauslis).

Piektais bauslis mūs aicina „godāt” savus vecākus. Bauslis tika dots pieaugušiem cilvēkiem, ne maziem bērniem; tāpēc tas nav norādījums maziem bērniem klausīt savus vecākus. Drīzāk te uzsvērtā atbildība, kas pieaugušiem bērniem jāuzņemas par novecojošiem vecākiem. Šeit „godāt” nenozīmē „paklausīt”, bet rūpēties par viņiem un izturēties ar līdzjūtību. Bērniem, kas sevi ir nodevuši Dievam, pret vecākiem ļaudīm vajadzētu izturēties tieši šādi. Ja nespēsim būt līdzjūtīgi pret saviem vecākiem, kuri ir jau cienījamus gadus, visticamāk, ka nespēsim tādi būt pret

⁵ 1. Mozus 1:27.

jebkuru citu cilvēku. Ja esam nolēmuši piederēt Dievam, tad arī esam apņēmušies būt līdzjūtīgi.

Nākamie trīs baušļi ir ļoti īsi un veido atsevišķu baušļu grupu. Tie ir arī sakārtoti secībā atbilstīgi nozīmīguma pakāpei. Sestais bauslis: „Nenogalini!” – runā par *dzīvību*. Septītais bauslis: „Nepārkāp laulību!” – runā par *attiecībām*. Astotais bauslis „Nezodz!” – attiecas uz īpašumu. Visi šie baušļi ir svarīgi, bet tie ir sakārtoti secībā, lai varam redzēt prioritātes. Dzīvība ir vissvarīgākā, bet attiecību vērtēšana augstāk par īpašumu atgādina, cik svarīgas ir saistības pret tiem, kurus mīlam, un uzticība viņiem.

Devītajā bauslī mēs atrodam vēl vienu attiecību aspektu: „Nedod pret savu tuvāko melīgu liecību!” Pasaulē, kurā sīki ikdienas meli ir bieži sastopama lieta, patiesīgums cilvēku attiecībās kļūst par būtiski svarīgu faktoru. Minētais norādījums burtiski ņemot attiecas tikai uz nepatiesu liecināšanu tiesā, kur meliem var būt ļoti postošas sekas; bet plašākā nozīmē, protams, tas aicina dzīvot dzīvi, kurā valda godīgums, kurā mūsu vārdiem var uzticēties, kurā mēs pārvaram kārdinājumu graut citu cilvēku reputāciju un izturamies pret citiem tā, kā mēs vēlētos, lai viņi izturas pret mums.

Visbeidzot esam nokļuvuši pie desmitā baušļa. Zināmā mērā pavēle „Neiekāro!” šķiet dīvaina. Tas vairāk saistīts ar iekšējām domām nekā redzamu rīcību, bet tieši šis aspekts tagad ir uzsvērts. Bez pēdējā baušļa varētu izdarīt secinājumu, ka visos desmit likumos runāts tikai par mūsu rīcību un uzvedību, bet šis norādījums atgādina, ka mūsu attiecības ar Dievu ir atkarīgas ne tikai no tā, ko mēs *darām*, bet arī no tā, kas mēs *esam*.

Desmit baušļi ir kas vairāk nekā aktualitāti zaudējušas un novecojušas pavēles. Tie rāda virzienu, kā dzīvot pilnvērtīgu dzīvi, izvirza prioritātes, dod padomus, kā savā dzīvē atsaukties Dievam, un aicina kļūt par tādiem ļaudīm, kādus Dievs mūs vēlētos redzēt.

Desmit baušļi mudina uzdrīkstēties spert soli pāri viduvējībai un kļūt par šī apbrīnojamā mīlestības un uzticības Dieva pārstāvjiem.

ko teiksi?

Kurš no baušļiem tevi uzrunā visvairāk? Kādas izmaiņas tas mudina izdarīt tavā dzīvē?